

דמוקרטיה, בחירה
חופשית, ציונות
ומדיניות
בעידן בחירות לכנסת

תוכן עניינים

דמוקרטיה – שיטת הבחירות בישראל

החופש לבחור – נתן שרנסקי

איך בוחרים ואת מי?

אז מה זה דמוקרטיה?

פעילות ידע

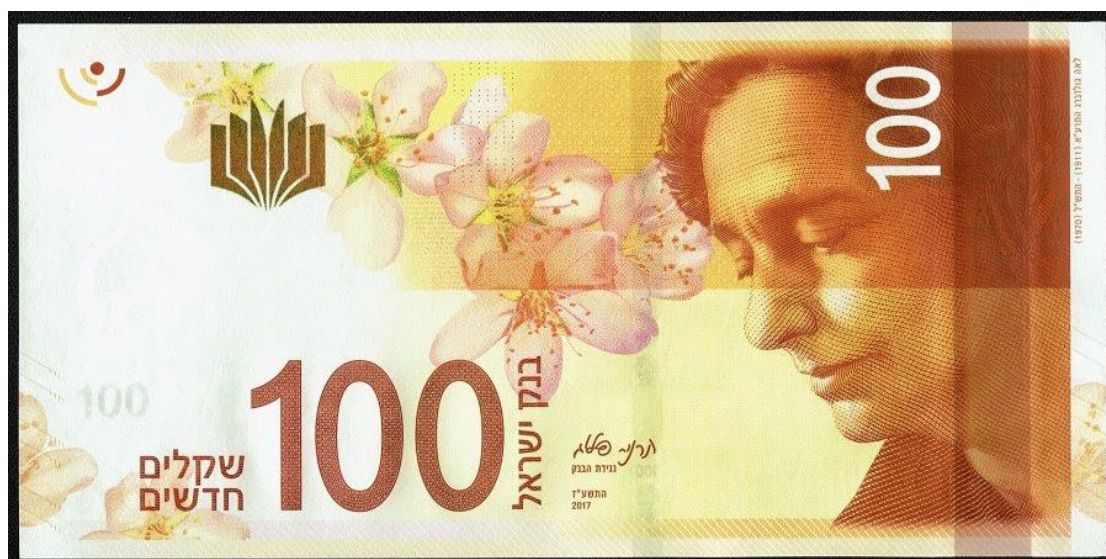
מטרות:

החניכים יכירו את מושגי הבסיס הנוגעים לדמוקרטיה ויבינו את חשיבותה.

מהלך:

- 1. דילמה:** המדריך יציג בפני החניכים. נניח שקיבלנו מתנה מהנהלת הכפר, יש בידינו שתי אפשרויות או לקבל כל אחד סכום של 100 ₪ או לקבל 150 ₪ אבל בשובר שבו ניתן לקנות רק בחנות ספרים. מה הייתם בוחרים?
דיון: מדוע אנו מעדיפים כסף שניתן לקנות בו בכל מקום? מה זה מאפשר לנו? זה מאפשר לנו לבחור מה שאנחנו רוצים.
כמה אנחנו מוכנים "לשלם" עבור היכולת לבחור? כנראה שהרבה.
- 2.** המדריך יסביר: מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית. כלומר מדינה שבה העם בוחר את נציגיו. מה המשמעות של להיות מדינה דמוקרטית?
- 3.** נחלק לארבעה נציגים כרטיסיות עם היבטים של שיטת הבחירות בישראל ונבקש מהם להקריא אותם:
כלליות – לכל אזרח מגיל 18 יש לזכות לבחור. לכל אזרח שאין לו עבר פלילי מגיל 21 יש זכות להיבחר.
ישירות – בוחרים את הנציגים ישירות ולא את אלה שיבחרו אותם.
שוות - כל קול שווה במשקלו
חשאיות – הבחירות נעשות באופן סודי
יחסיות – כל רשימת מועמדים מיוצגת באופן היחסי אליו קיבלה קולות.
- 4.** עתה נבדוק אם בחירות אחרות שמתקיימות בישראל עומדות על הכללים של בחירות לכנסת
- 5.** המדריך יקריא כרטיסיות ויבדוק עם החניכים האם זה תואם לכל אחת מכרטיסיות המידע:
בתוכנית הריאלטי "עד לכוכבים" יכולים להצביע עבור המועמדים רק דרך מכשירי גלקסי. בבחירות למועצת תלמידים, תלמידים מכיתה ט' וי' יכולים להצביע פעם אחת לעומת תלמידים מי"א וי"ב שמצביעים פעמיים.
כדי להחליט מי ייצג את הכיתה בנבחרת כדורגל עברה המחנכת בין התלמידים ושאלה כל אחד למי הוא מצביע
- 6.** המדריך יסכם: ב17 למרץ יערכו הבחירות בישראל, זוהי הזדמנות עבור כל האזרחים שמעל גיל 18 להביע את דעתם ולבחור את מי שהם רוצים שייצג אותם בכנסת.

שובר לקנייה בסך 100 ש"ח

כלליות –

לכל אזרח מגיל 18 יש לזכות לבחור.
לכל אזרח שאין לו עבר פלילי מגיל 21
יש זכות להיבחר.

ישירות –

בוחרים את הנציגים ישירות ולא את אלה
שיבחרו אותם.

יחסיות –

כל רשימת מועמדים מיוצגת באופן היחסי
אליו קיבלה קולות.

שוות -

כל קול שווה במשקלו

חשאיות –

הבחירות נעשות באופן סודי

בהחירות למועצת
תלמידים, תלמידים
מכיתה ט וי' יכולים
להצביע פעם אחת

בתוכנית הריאלי
"עצ לכוכבים" יכולים
להצביע עבור

כדי להחליט מי ייצג
את הכיתה בנבחרת
כדורגל עברה
המחנכת בין
התלמידים ושאלה כל
אחד למי הוא מצביע

"החופש לבחור"

סיפורו של נתן שרנסקי

מטרות:

החניכים יכירו את דמותו של נתן שרנסקי

החניכים יכירו בכך שהיכולת של האדם לבחור היא שהופעת אותו חופשי.

מהלך:

1. נשאל את החניכים: מה זה לדעתכם להיות אדם בוחר, אדם חופשי?
2. נספר היום על אדם חופשי במיוחד, שבחר את מהלך חייו לא משנה הנסיבות:
נתן שרנסקי נולד בשנת 1948 בעיר דונצק שבאוקראינה. הוא סיים את לימודיו במכון הטכנולוגי הפיזיקלי במוסקבה עם תואר במדעי המחשב. עם סיום לימודיו, הוא הגיש בקשה לקבלת ויזת יציאה לישראל, שנדחתה בשל "סיבות בטחוניות". זמן קצר לאחר מכן הוא נעשה מעורב במאבק של יהדות בריה"מ על חירותה ועל זכותה לעלות לישראל. בה בעת, הוא הצטרף לתנועת זכויות האדם בברית המועצות, שאותה הוביל אנדריי סחרוב. הוא הפך לאחד האבות המייסדים של "קבוצת מוסקבה הלסינקי", שכללה סוגים שונים של סרבני המשטר הסובייטי. לא חלף זמן רב ונתן שרנסקי הפך לדובר הלא רשמי של שתי התנועות.
בשנת 1977, טען עיתון סובייטי כי מר שרנסקי משתף פעולה עם רשות הביון האמריקנית, ה-CIA על אף הכחשות מצד כל דרג אפשרי בממשלת ארה"ב, מר שרנסקי נמצא אשם ונדון לשלוש עשרה שנים בכלא, לרבות ישיבה בצינוק ועבודת פרך. באולם בית המשפט, לפני הקראת גזר דינו, מר שרנסקי אמר בהודעה פומבית:
3. נעזור פה נשאל את החניכים: מה לדעתכם אמר שרנסקי לאחר הקראת גזר דינו? אדם שעומד להכנס לבית הכלא ל-13 שנים מה לדעתכם הוא יאמר?
4. נבקש מאחד החניכים להקריא את מה שאמר שרנסקי:
"אתה אדוני השופט חושב שהנך חופשי! אתה חושב כך כיוון שלאחר שייגמר המשפט תלך לביתך ואילו אני אהיה המשועבד, כיוון שאלך לכלא לזמן רב. אך דע לך שמבין שנינו, אני הוא בן החורין האמיתי! אמנם גופי יהיה משועבד, אבל רוחי, היא תישאר חופשית, כיוון שארגיש שלא נכנעתי לגזרותיכם ונשארתי נאמן לאמונתי. אך לך השופט קבעו מראש מה לומר! גופך אמנם משוחרר, אבל אינך חופשי להכריע לפי אמונתך. רוחך משועבדת זה חמור פי כמה".
5. דיון: מדוע לדעתכם בחר שרנסקי לומר את הדברים האלה? האם באמת הוא חשב שהוא חופשי יותר מהשופט? למה הוא התכוון?

נסכם ונספר את המשך חייו של שרנסקי:

אחר תשע שנים בכלא, הודות ללחץ בינלאומי ניכר וקמפיין שאותו הובילה אשתו, אביטל שרנסקי, מר שרנסקי שוחרר ב-11 בפברואר, 1986, עלה לישראל והגיע לירושלים כבר באותו יום.

עם הגיעו לישראל הוא המשיך במאבק לפתוח את שערי ברית המועצות. הפרק האחרון בתולדות המאבק לשחרורם של יהודי ברית המועצות היה עצרת עצומה שבה השתתפו יותר מ-250 אלף איש, אשר נערכה ב-7 בדצמבר, 1987, ביחמתו של נתן שרנסקי, שהיה הכוח המוביל מאחוריה. העצרת התרחשה בעת ביקורו הראשון של נשיא ברית המועצות מיכאיל גורבצ'ב בושינגטון, וסייעה להפעיל לחץ על ברית המועצות להפחית את המגבלות על הגירה.

6. נסכם: אנו בימים של בחירות לרשות הממשלה. ימים אלו ממחישים את הכוח של כל אדם לקבוע את מהלך חייו ומדינתו. שרנסקי הוא דוגמא לאדם שבחר להיות חופשי ולא נתן לשום דבר לכלוא את הרצונות והאמונות שלו.

אתה אדוני השופט חושב שהנך חופשי! אתה
חושב כך כיוון שלאחר שייגמר המשפט תלך
לביתך ואילו אני אהיה המשועבד, כיוון שאלך
לכלא לזמן רב. אך דע לך שמבין שנינו, אני הוא
בן החורין האמיתי! אמנם גופי יהיה משועבד,
אבל רוחי, היא תישאר חופשית, כיוון שארגיש
שלא נכנעתי לגזרותיכם ונשארת נאמן לאמונתי.
אך לך השופט קבעו מראש מה לומר! גופך אמנם
משוחרר, אבל אינך חופשי להכריע לפי אמונתך.
רוחך משועבדת וזה חמור פי כמה.

נתן שרנסקי

איך בוחרים ואת מי?

מטרות:

החניכים יתנסו בבחירות

החניכים יבינו כי יש לבחון את בחירת האדם המתאים לתפקיד נוכח דעותיו ויכולתיו

מהלך:

1. נניח על הרצפה שלוש תמונות של נבחרים ונשאל את החניכים: מדוע לבחור בו או בה? נקשיב לתשובות ונשקף אותם
2. נזמין את החניכים להתנסות בבחירות נציג חמש דמויות ונבקש מכל אחד לבחור באמצעות דף ועט את המועמדים שלו, לאחר מכן נשווה בין התשובות.
3. נציג את הדמויות:
דן – מנהל חוות לטאות בנגב. בחור גבוה ומרשים. שחקן כדורסל מוצלח. מתקשה קצת לדבר ולכן מעביר את רוב זמנו בשתיקה.
יעל- מורה לחינוך מיוחד. אוהבת לשתות קפה שחור. דעתנית - יש לה מה לומר על כל דבר.
מירה – עורכת דין בתחום הפלילים. רהוטה ומאורגנת. מצליחה לנהל פרוייקטים גדולים בלי להיבהל. טיפוס ביתי.
מתן – מכוונאי רכב, אדם חביב ומצחיק. אוהב לבלות בכל הזדמנות. חבר טוב ונאמן.
ירדן – מוכר בסופרמרקט השכונתי. אב לשלושה וסב לאחת. אחד שכיף לדבר איתו. יודע להקשיב היטב.
4. ועתה נשאל את החניכים –
 - א. עם מי הייתם רוצים לצאת לסרט? הסבירו ונמקו
 - ב. את מי הייתם רוצים לשדך לאחות \ אח שלכם? למה?
 - ג. עם מי לא הייתם רוצים לצאת לטיול של יומיים? למה?
 - ד. את מי הייתם רוצים לבחור שייצג אתכם בכנסת? באיזה תחום? למה?
5. דיון: מה מניע אותנו בכל בחירה? מדוע אדם שכיף לצאת איתו לסרט לא בהכרח ראוי שיבחר להיות חבר כנסת, נציג העם?
ובכלל, מה איך ומה צריך להיות נציג?
6. נפתח דף ונבקש מהחניכים לרשום מה לדעתם ראוי להיות במנהיג, נציג של העם. (מייצג את הדעות שלי, אדם ישר, יודע לדבר מול קהל וכו')
7. נסכם: אנו עומדים בפני בחירות לכנסת. לפני שאנחנו מחליטים את דעתנו עלינו להבין על פי מה בוחרים. הרבה פעמים אנחנו מתבלבלים ובוחרים אנשים לא לפי הדעות שלהם אלא לפי דברים אחרים. אנחנו מזמינים את כולם להתבונן בלוחות המודעות בחדר האוכל, לקרוא באינטרנט ולהתחיל לשמוע מה מציעה כל מפלגה. קישור לאתר הבחירות לכנסת:

<http://bechirof.gov.il/election/Candidates/Pages/CandidatesOrder.aspx>

דן – מנהל חוות לטאות בנגב. בחור גבוה ומרשים.
שחקן כדורסל מוצלח. מתקשה קצת לדבר
ולכן מעביר את רוב זמנו בשתיקה

מירה – עורכת דין בתחום הפלילים. רהוטה ומאורגנת.
מצליחה לנהל פרויקטים גדולים בלי להיבהל. טיפוס
ביתי.

מתן – מכונאי רכב, אדם חביב ומצחיק. אוהב לבלות בכל
הזדמנות. חבר טוב ונאמן.

ירדן – מוכר בסופרמרקט השכונתי. אב לשלושה וסב לאחת.
אחד שכיף לדבר איתו. יודע להקשיב היטב.

יעל- מורה לחינוך מיוחד. אוהבת לשתות קפה שחור.
דעתנית - יש לה מה לומר על כל דבר.

